

ger at drive Godseierne ind under. Det er mærkeligt at høre den høitærede Minister angive det Standpunkt, hvortil han efter alle sine Betragtninger, er kommen. Han siger nemlig i Landsbhings-tidende Nr. 116 Spalte 1800: „Jeg siger, at netop dette, at Lovgivningen til enhver Tid har forbeholdt sig Magt til at gribe ind og Magt til at give Regler for, hvorledes Godseierne maa bruge deres Eiendom, bortskjærer ethvert af de Spørgsmaal, som jeg nys nævnte, saavel det om at give Erstatning som det om, at man skulde krænte Eiendomsretten ved at formulere Bestemmelser om Brugen af Eiendommen.“ Jeg veed virkelig ikke, om man kan stille sig paa et mere ubegrænset absolutistisk Standpunkt, og om man ikke i Henhold til dette Standpunkt maa være berettiget til at foretage Spilletsomhelst, som man efter et løst Ekjon maatte finde at være stemmende med Fæstelovgivningens Aand. Det er Følgen af, at man ikke vil holde sig Grundlovens Aand efterrettelig, at man i dette separate Forhold uden mindste Hjemmel siger, at Lovgivningsmagten har forbeholdt sig en Særret til uden videre at lovgive alene efter hvad man til forskjellige Tider kalder Fæsteforholdets Aand. — Inden jeg sætter mig, vil jeg gjøre opmærksom paa, at denne Tid efter min Mening især trænger til en stærk Regjering, men at ingen Regjering kan blive stærk i en Tid som denne, undtagen den veed at begrænse sig til sine egentlige Formaal. Der er Noget, som efter min Overbevisning de Mænd, som i dette Dieblif ere i Regjeringen — hvor kloge og oplyste de end maatte være — ikke forstaa, nemlig at begrænse Regjeringens Virksomhed til dens sande Opgaver, om jeg end gjerne vil tro, at den ønsker at ramme de rette Grændser. De, der med Forsæt ville bruge Regjeringens Magt til at omdanne Forholdene i et Land, saaledes som de finde, at de burde være, arbeide ofte, uden at vide det, hen imod Anarkiet. De staa i Grunden paa samme Standpunkt som Socialister og Kommuniste; de høre efter min Overbevisning til det store Samfund af Utopister, som, hvor forskjellige de end ere med Hensyn til Midler og Idealer, og hvor meget de end kunne hade

hinanden indbyrdes, dog have den fælles Grundanskuelse, at det er Statsmagtens Ret at omdanne Samfundet efter de Idealer, som de have af en fuldkommen Stat. Man burde betænke, at hvis man stiller sig paa det omtalte Standpunkt, maa man nødvendigvis fremkalde heftige Kampe om Besiddelsen af Magten fra alle Partiers Side; thi det er ganske klart, at har Regjeringen Ret til at bruge Magten, til at fremtvinge en Idealtilstand i Stedet for den, som er fremkommen ved den naturlige Udviklingsgang, saa maa det komme til heftige Kampe om Besiddelsen af Magten. — Enhver, som føler sig trykket, vil anlage Regjeringen, og det vil nødvendigvis ske, hvad vi have set i Frankrig, at Landet falder i Anarki. Om man end fik en Regjering med den absoluteste Magt, saa vil dog intet Samfund kunne bestaa i Nutiden, hvis Regjeringen ikke forstaa at begrænse sine Opgaver. Jeg frygter næsten for, at den berømte Statsøkonom Frederic Bastiat noget nær har Ret, naar han siger, at den største Ulykke for Frankrig var de falske Begreber om Ret, som de latinske Jurister og Latinerne i det Hele have indpodet i Samfundet, fordi de have hentet dem fra ufrie Stater, fra Slavestater. Denne Sags Behandling har givet mig Bidrag til at tro, at han ikke saa ganske har taget feil; men hvorledes man nu i Dvrigt vil betragte Bastiats Mening, saa vil jeg sige dette, at hvis vi ikke strengt holde os til, hvad jeg vil kalde, og allerede har kaldt, Grundlovens Aand, saa ville vi ikke undgaa de samme Kystelser, som have hjemløst andre Samfund, og hvis første Bevægelse vi allerede have været Vidne til, og derfor anser jeg det for min uafviselige Pligt at stemme imod dette Forslag.

Ormanden: Naar den ærede Taler i Løbet af sit Foredrag fremkom med den Uttring, at man i denne Sag ikke har villet holde Grundlovens Aand, da maa jeg finde en saadan Uttring ligeoverfor anderledes Menende utilstedelig, ligesom ogsaa de Sammenstillinger, den ærede Taler fremsatte, forekomme mig ubesøiede.

Madvig: Jeg skal fatte mig meget